

Statistiky oceněných knih ze statistického pohledu

Autor: Mgr. Helena Hubatková Selucká

Číslo: roč. 2, č. 1/2016

Rubrika: Učíme se

Klíčová slova:

literatura pro děti a mládež, statistiky, Zlatá stuha, Magnesia Litera, IBBY, Nejkrásnější české knihy, žebříčky, ocenění, SUK - Čteme všichni

Rok 2015 to jsou nejen statistiky výpůjček knihovních titulů, počty návštěvníků i čtenářů, ale také ocenění knih pro děti a mládež - Zlatá stuha, Magnesia litera, Suk - čteme všichni... ale i každoročně vydávaný katalog Nejlepší knihy dětem. Příklady a signály, jež nám mohou ukázat, které knihy pro děti a mládež za uplynulý rok by neměly utéct naší pozornosti.

Jako každý rok jsou oceněné knihy často v hledáčku čtenářů i knihovníků a často to nejsou ty nejžádanější knihy mezi čtenáři knihoven. Přesto stojí za to si je prohlédnout a osahat, protože každé jedno ocenění ukazuje na výjimečný knižní počin.

Udělejme si malé srovnání

Zaměříme-li se nejdříve na čtenářské preference, budeme vedle sebe stavět statistiky výpůjček knihovních titulů za rok 2015 a výsledky ankety [Suk - čteme všichni 2014 \(výsledky za rok 2015\)](#). Opět zvláště hlasovali knihovníci, učitelé i děti a kromě stupně vítězů a pomyslného prvního až třetího místa [1], vznikl i seznam dvaceti nejčtenějších knih roku 2014 [2]. Žádný z titulů vybraných čtenáři - dětmi, knihovníky nebo učiteli se neobjevuje mezi oceněnými knihami v jiných anketách (dostaly se však do nominací), ale pokud se podíváme na statistiky nepůjčovanějších titulů v [různých zemích](#), nelze si nevšimnout knižní série Jeffa Kinneyho [Deník malého poseroutky](#). Určitě není náhodou, že tento americký spisovatel je zároveň i vývojářem a designérem počítačových her. A možná to je jedna z odpovědí na otázku, proč získaly příběhy Grega Heffleyho mezinárodní ohlas u současné generace mladých.

Mezi nominovanými knihami na **Zlatou stuhu za rok 2015** [3] najdeme i některé tituly, které se objevují v anketě Suk - čteme všichni. Kniha Ivony Březinové [Útěk Kryšpína N.](#) byla nominována na Zlatou stuhu v kategorii beletrie pro děti a zároveň získala Cenu učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství. Titul Petry Soukupové [Bertík a čmuchač](#) získal 2. místo v kategorii Cena knihovníků a informačních pracovníků a zároveň byl nominován na Zlatou stuhu v kategorii Beletrie pro mládež. V kategorii Výtvarný počin roku Zlaté stuhy byla nominována kniha Renáty Fučíkové [Jakub a hvězdy](#), která získala Cenu učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství.

Přidáme-li **Magnesii Literu** [4], tak si cenu v kategorii Kniha pro děti a mládež odnesl titul Ondřeje Horáka a Jiřího Franty [Proč obrazy nepotřebují názvy](#) [5]. Titul získal i ocenění Zlatou stuhou, a to jako vítěz v kategorii Literatura faktu pro děti a mládež. Cenu za překladovou knihu získali Lukáš Novák, Stanislav Rubáš a Zuzana Šťastná za překlad amerického autora Shela Silversteina *Jen jestli si nevymýšlíš* [6], jehož mimo jiné proslavily texty písní Johnyho Cashe. Knihu najdeme také v oceněních Zlatou stuhou v kategorii Překladová část, Beletrie pro děti. V kategorii Litera za knihu pro děti a mládež byla ještě nominována kniha Marky Míkové [Škvíry](#). Ta získala také ocenění v kategorii Výtvarný počin, Knihy pro starší děti a mládež.

Dalším oceněním, jež stojí za zmínku, neboť se jedná o autora známého tvorbou pro děti a mládež, je **Cena Bohumila Polana 2015** [7], již získal ilustrátor a spisovatel známý pod pseudonymem Vhrsti za komiks *Nejdůležitější věc na světě*. Jedná se o cenu, kterou vyhlašuje Středisko západočeských spisovatelů za významná díla spjatá se západočeským regionem (tématem či osobou autora) [8]. V případě oceněné knihy za rok 2015 se jedná o komiksově dílo. V oblasti komiksu je dobré se ještě zastavit, neboť i mezi oceněnými knihami Zlatou stuhou se nachází nejedno komiksově dílo. A to v kategorii Komiks kniha Kláry a Jana Smolíkových *Viktorka a vesmírná dobrodružství* a v kategorii Teorie a kritika literatury (umění) pro děti a mládež titul Michala Jareše, Martina Foreta, Pavla Kořínka a Tomáše Prokúpa *Dějiny československého komiksu*. Poslední zmiňovaná kniha byla také nominována na Magnesii literu v kategorii Litera za nakladatelský počín. Více o dvousvazkovém dílu najdete na připravených webových stránkách www.dejinykomiksu.cz.

Ocenění **Nejkrásnější české knihy** [9], jež uděluje Ministerstvo kultury České republiky, v kategorii knih pro děti a mládež za rok 2014 získaly tři tituly. V pořadí na prvním místě získala Cenu Ministerstva kultury České republiky kniha Michala Bystrova *Nech ten mech*. Na druhém místě získala ocenění publikace Martina Kubáta *Před půlnocí 1 a 2* a na třetím místě titul Jiřího Dvořáka *Jak zvířata spí*. Poslední zmiňovaná byla nominována také v soutěži Zlatá stuha, kategorie Výtvarný počín roku. Za zmínku stojí také individuální ocenění významných autorů knih pro děti a mládež v roce 2015, a to ocenění pro Daisy Mrázkovou, která od ministra získala cenu za svou literární a výtvarnou činnost Artis Bohemiae Amicis neboli Přátelé českého umění [10]. Básník a spisovatel Pavel Šrut získal za své dosavadní dílo Státní cenu za literaturu [11]. Trojlístek uzavírá Jiří Žáček, který obdržel v roce 2015 od prezidenta republiky Medaili Za zásluhy I. stupně [12].

Již druhý katalog **Nejlepší knihy dětem 2013-2014** [13], který vydává Svaz českých knihkupců a nakladatelů a Česká sekce IBBY v sobě shrnuje 35 knih, které by neměly ujít pozornosti nikoho, kdo se o literaturu pro děti a mládež zajímá, a to jak profesně, tak osobně. Z oceňovaných či nominovaných knih v něm najdete knihu Jiřího Dvořáka *Jak zvířata spí* (Nejkrásnější česká kniha - 3. místo, Zlatá stuha - nominace na Výtvarný počín roku), kniha Radka Malého *Moře slané vody* (SUK - Cena učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství), Vratislav Maňák *Muž z hodin aneb Proč se na podzim mění čas* (Magnesia Litera - nominace na Literu za knihu pro děti a mládež), titul Petra Síse *Malý princ: Života Antoina de Saint-Exupéryho* (SUK - Cena učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství), dále pak kniha Kláry a Jana Smolíkových *Viktorka a vesmírná dobrodružství* (SUK - 20 nejčtenějších knih roku 2014), titul Petry Soukupové *Bertík a čmuchadlo* (SUK - Cena knihovníků a informačních pracovníků, Zlatá stuha - nominace v kategorii Beletrie pro mládež).

Úspěchy českých knih v zahraničí

Ohlédnutí by mělo reflektovat také zahraniční úspěch českých knih a jejich autorů. Česká sekce IBBY nominovala **Petra Nikla** na **Cenu Astrid Lindgrenové** [14], a i přesto, že letošním laureátem je jihoafrická společnost PRAESA, Project for the Study of Alternative Education in South Africa [15], je nominace významným oceněním práce Petra Nikla. Obdobou Zlatých stuh v České republice je na Slovensku soutěž **Najkrajšie a najlepšie detské knihy jari, leta, jesene a zimy**. Ani zde nechybějí čeští zástupci - Pavel Šrut *Páročrouti* (výtvarné i literární ocenění) [16]. Česká sekce IBBY nominovala také knihu Daniely Fischerové *Pohoršovna* na Čestnou listinu IBBY [17]. Tento titul získal zároveň Zlatou stuhu v kategorii Beletrie pro děti, a je také mezi nominacemi čtyř českých titulů do katalogu White Ravens, který každoročně vytváří Internatinalne Jugendbibliothek v Mnichově [18]. Na seznam se v roce 2015 dostaly tituly Daniely Fischerové *Pohoršovna*, Jiřího Franty a Ondřeje Horáka *Proč obrazy nepotřebují názvy*, Petry Soukupové *Bertík a čmuchadlo* a Kristýny Täubelové *Nesmrtelný méďa* (poslední dva tituly se objevují také v katalogu Nejlepší knihy dětem).

Zdroje

- [1] Předchozí ročníky Ankety Suk – čteme všichni. Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského. [online]. c2011-2016 [cit. 1. 2. 2016] Dostupné z: <<http://www.npmk.cz/sites/default/files/soubory/suk/suk-2014-vysledky.pdf>>.
- [2] Předchozí ročníky Ankety Suk – čteme všichni. Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského. [online] c2011-2016 [cit. 1. 2. 2016] Dostupné z: <<http://www.npmk.cz/sites/default/files/soubory/suk/SUK-20-nejctenejsich-knizek-2014.pdf>>.
- [3] 2015. Zlatá stuha, výsledky. iBbY: Czech Republic [online]. c2007-2013 [cit. 1. 2. 2016] Dostupné z: <<http://www.ibby.cz/index.php/zlata-stuha-historie/116-zlata-stuha-2015-vitezove>>.
- [4] 2015. Magnesia Litera. [online] c2016 [cit. 1. 2. 2016] Dostupné z: <<http://www.magnesia-litera.cz/#archiv>>.
- [5] Ondřej Horák, Jiří Franta: Proč obrazy nepotřebují názvy. In: *Youtube* [online]. Zveřejněno 4. 4. 2015. [cit. 1. 2. 2016] Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?time_continue=13&v=GLsDih_2fSc>.
- [6] Shel Silverstein: Jen jestli si nevymejšlí, překlad Lukáš Novák, Stanislav Rubáš a Zuzana Šťastná. In: *Youtube* [online]. Zveřejněno 4. 4. 2015. [cit. 1. 2. 2016] Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=CCLXozyTfSg>>.
- [7] Cena Bohumila Polana 2015: Vhrsti, ilustrátor a spisovatel. Čítárny.cz. [online]. c2001-2016. Zveřejněno 29. 11. 2015 [cit. 1.2.2016] Dostupné z: <<http://www.citarny.cz/index.php/ceny/ceny-v-cesku/5435-cena-bohumila-polana-2015-vhrsti>>.
- [8] Polanova cena – přihlašte se! Literární západ. [online]. c2016 [cit. 1. 2. 2016] Dostupné z: <<http://www.literarnizapad.cz/2010/06/polanova-cena-prihlaste-se>>.
- [9] Nejkrásnější české knihy roku 2014. Památník národního písemnictví. [online]. [cit. 1.2.2016] <<http://www.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/2678-2014/>>.
- [10] Spisovatelka a malířka Daisy Mrázková obdržela ocenění Artis Bohemiae Amicis. Čítárny.cz. [online]. c2001-2016. Zveřejněno 21. 10. 2015. [cit. 1. 2. 2016] Dostupné z: <<http://citarny.cz/index.php/ceny/ceny-v-cesku/5546-spisovatelka-a-malirka-daisy-mrazkova-obdrzel-a-oceneni-artis-bohemiae-amicis>>.
- [11] Pavel Šrut. Státní cena za literaturu pro rok 2015 za dosavadní dílo. iBbY: Czech Republic [online]. c2007-2013 [cit. 1. 2. 2016] Dostupné z: <<http://www.ibby.cz/index.php/ceny-a-ocenni-ibby/120-pavel-srut-statni-cena-za-literaturu-pro-rok-2015-za-dosavadni-dilo>>.
- [12] Jiří Žáček obdržel od prezidenta republiky Medaili Za zásluhy I. stupně. iBbY: Czech Republic [online]. c2007-2013 [cit. 1. 2. 2016] Dostupné z: <<http://www.ibby.cz/index.php/ceny-a-ocenni-ibby/119-jiri-zacek-obdrzel-od-prezidenta-republiky-medaili-za-zasluchy-i-stupne>>.
- [13] Nejlepší knihy dětem 2015. Výběrový marketingový katalog SČKN a České sekce IBBY. Čítárny.cz. [online]. c2001-2016. Zveřejněno 2. 11. 2015. [cit. 1. 2. 2016] Dostupné z: <<http://www.citarny.cz/index.php/ceny/ceny-v-cesku/5321-nejlepsi-knihy-detem-vyberovy-katalog>>.
- [14] Petr Nikl byl nominován na Cenu Astrid Lindgrenové. iBbY: Czech Republic [online]. c2007-2013 [cit. 1. 2. 2016] Dostupné z: <<http://www.ibby.cz/index.php/ceny-a-ocenni-ibby/111-petr-nikl-byl-nominovan-na-cenu-astrid-lidgre-nove-2015>>.
- [15] Známe laureáta Ceny Astrid Lindgrenové 2015! Zlatá stuha [online]. iBbY. c2014. Zveřejněno 2. 4. 2015. [cit. 1. 2. 2016] Dostupné z: <<http://www.zlatastuha.cz/cs/zname-laureata-ceny-astrid-lindgrenove-2015>>.
- [16] Nejkrásie a najlepšie slovenské detské knihy 2015. Bodovali i Pavel Šrut a Galina Miklínová.

Čítárny.cz. [online]. c2001-2016. Zveřejněno 1. 2. 2016. [cit. 1. 2. 2016] Dostupné z:
<<http://www.citarny.cz/index.php/ceny/ceny-ve-svete/5614-najkrajsie-a-najlepsie-slovenske-detske-knihy-2015>>.

[17] IBBY Honour List 2016. IBBY. [online]. [cit. 1. 2. 2016] Dostupné z:
<<http://www.ibby.org/1562.0.html>>.

[18] White Raven 2015. Další čtyři české knihy v prestižním světovém katalogu. Čítárny.cz. [online]. c2001-2016. Zveřejněno 12. 10. 2015. [cit. 1. 2. 2016] Dostupné z:
<<http://www.citarny.cz/index.php/ceny/ceny-ve-svete/5543-white-raven-2015>>.

HUBATKOVÁ SELUCKÁ, Helena. Statistiky oceněných knih ze statistického pohledu. *Impulsy* [online]. roč. 2, č. 1/2016 [cit. 2015-07-31].

Dostupný z WWW: impulsy.kjm.cz/impulsy-clanek/statistika-knihy.
ISSN 2336-727X.